

EVANGELISCH-LUTHERISCHES PASTORAT A. B. ...
BUDAPEST, Császárszék 8

Zeitschrift vom
Verleger versendet.
Écrit périodique
expédié par l'éditeur.

Jöjjetek

Dr. C. A. MACARTNEY
All Souls College
OXFORD
England

Drucksache

1953

Március-Aprilis

a „**Harangszó**“-val
A Szétszórtságban Élő Magyar Református Egyház Lapja

6. év

3-4. szám.

„...JÉZUS A KRISZTUS, AZ ISTENNEK FIA...”

Jézusnak az ő Atyjához való imádsága...

„... Atyám, eljött az óra; dicsőítsd meg a Te Fiadat, hogy a Te Fiad is dicsőítsen Téged: Amiként Te hatalmat adtál néki minden testen, hogy örökéletet adjon mindennek, amit néki adtál. Az pedig az örökélet, hogy megismerjenek Téged, az egyedül igaz Istent, és akiket küldtél a Jézus Krisztust. én dicsőítettem Téged e földön: elvégeztem a munkát, amelyet reám bízál, hogy végezzem azt, és most Te dicsőíts meg engem, Atyám Te Magadnál azzal a dicsőséggel, amellyel bírtam Te Nálad a világ létele előtt. Meg jelentetted a Te nevedet az embereknek, akiket e világból nekem adtál: tiéd valának és nekem adtad azokat; és a Te beszédedet megtartották. Most tudták meg, hogy mindaz Tőled van, amit nekem adtál: Tied valának és nekem adtad azokat: Mert ama beszédeket, melyeket nekem adtál, ő nékik adtam; és ők befogadták, és igazán megismerték, hogy én Tőled jöttem ki, és elhitték, hogy Te küldtél engem. én ezekért könyörgök: nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert a Tiéd és az enyémek mind a Tiéd, és a Tiéd az enyémek, és megdicsőítetted ő bennök, és nem vagyok többé e világon, de ők a világon vannak, én pedig Tehozzád megyek. Szent Atyám, tartsd meg őket a Te nevedben, akiket nekem adtál, hogy egyek legyenek, mint mi! Mikor velők valék a világon, én megtartám őket a Te nevedben: akiket nekem adtál, megőrizém, és senki el nem veszett közülök, csak a veszedelemnek fia, hogy az Írás beteljesüljön. Most pedig Tehozzád megyek; és a világ gyűlölte őket mivelhogy nem e világból valók, aminthogy én sem e világból vagyok. Szenteld meg őket a Te igazságoddal: A Te igéd igazság, Amiképpen Te küldtél engem e világra, úgy küldtem én is őket e világra; és én őrettük odaszenteltem magamat, hogy ők is megszenteltek legyenek az igazságban. De nem csak ő őrettük könyörgök, hanem azokért is, akik az ő beszédekre hisznek majd én bennem: hogy mindnyájan egyek legyenek; amint Te én bennem, Atyám, és én Te Benned hogy ők is egyek legyenek mibennünk, hogy elhigye a világ, hogy Te küldtél engem, és szerették őket, amiként engem szerettél. Atyám, akiket nekem adtál, akarom hogy ahol én vagyok, azok is én velem legyenek; hogy megláthassák az én dicsőségemet, amelyet nekem adtál: mert szerettél engem e világ alapjának felvettése előtt. Igazságos Atyám! E világ nem ismert Téged, de én ismertelek Téged, és ezek megismerik, hogy Te küldtél engem: én megismertettem ő velők a Te nevedet, és megismertetem; hogy az a szeretet legyen őbennök, amellyel engem szerettél, és én is őbennök legyek.“

Az Utolsó Vacsora.

1494.

Leonardo mester egy kis latin könyvecskét ad tanítványának: „Olvasd János Evangéliumának 13. fejezetét“.

Azán félrevonja a függőnyt aklastromi étkezőterem faláról. Amikor Giovanni odanéz, úgy látja, mintha nem is festmény lenne a falon, hanem valóság: az étkez őteremnek egy újabb része. A naplói világgosszág egybeolvadt az alkony bíborával, amely Sion kékes dombjaira ráfeküdt, és ennek az „új“ teremnek három ablakán át bevilágít, amely éppen oly egyszerű, mint ez, a kolostori. A hosszú asztal is a képen épp olyan, mint a valóságos... itten; ugyanaz az asztalterítő, ráncos, kisimítatlan, ugyanazok a poharak, tányérok... Giovanni olvas: „A húsvét ünnepe előtt pedig, tudván Jézus, hogy eljött az ő órája, hogy átmenjen e világból az ő Atyjához, mivelhogy szerette az ővéit e világon, mindvégig szerette őket: ez vacsora után, mikor az őrdög belesárgulta már Ischáriotes Judásnak szívébe, hogy árulja el őt, ... igen nyugtalanokodék lelkeben, és bizonyosságot tőn és monda: Bizony, bizony mondom néktek, hogy egy ti közülök elárul engem. — A tanítványok ekkor egymásra tekintének bizonytalankodva, hogy kiről szól. Egy pedig az ő tanítványai közül a Jézus kebelén nyugszik vala, akit szeret vala Jézus. Int ezért ennek Simon Péter, hogy tudakozza meg, ki az, akitől szól. Az pedig a Jézus kebelére hajoltán, monda néki: Uram, ki az? — Felele Jézus: Az, akinek én a bemártott falatot adom. És bemártván a falatot, add Ischáriotes Judásnak, a Simon fiának; és a falat után akkor beméne abba a Sátán. — Giovanni szeméit a képre emelte, a tanítványok élő arcára, mintha a hangjukat is hallaná; szívük mélyébe látott: a legszörnyűbb és megfoghatatlanabb e világon: a bűnnek születése dermesztette őket, a bűn, amely által az Urnak meg kell halnia. — Judás, Péter és János alakjai hatnak rá legmélyebben. Judás az ezüstpénzes erszényt szorongatva, ideges mozdulattal felborította a sótarót. Mögötte Péter, amint fellobbanó haragjában felugrik, jobb kezében kés, balját János vállára léve, mintha kérdezné tőle: Kicsoda az áruló?

Csupa tűz, szent buzgalom, és tette szomjuhozás... és ott ült Krisztushoz legközelebb János, selymes, fent sima, lefelé fűrtöz ő hajával, alázatosan összekulcsolt kezeivel, hosszukásan kerekded arcával: mennyei nyugalom és tisztaság árad belőle; ő az egyetlen, aki nem szenved, nem fél, nem dühös. Benne teljesedett a Jézusi imádság szava: hogy mindnyájan egyek legyenek, miként Te, Atyám bennem és én Benned... Giovanni nem tud szólni, hangja könnyekbe fúl: ez csodálatosabb, mindennél a... világon...! és most Leonardo mutatja neki Judás fejének rajzát, mert még nincs a képen. Szörny arc, tulajdonképpen nem eltaszító, de ott van rajta a mélységesen keserű felismerés bélyege. Ismerte az igét, de nem követte, „hogy mindnyájan egyek legyenek“, maga akart, az egyetlen lenni...! — Nagy mű ez. Nincs mester, aki annyira ismerné az anatómiát, a távlatokat, a fény és árnyék törvényeit... és a geometriai szabályszerűség, a háromszögek, kettő a szemléleté, kettő a cselekvésé, és közepén Krisztus-jobból János a tökéletes jó és a tökéletes gonosz Judás; Péter az igazságosság. Mellettük a cselekvés háromszöge: András, Jakab az ifjabb, Bertalan. A középtől balra a szemléldők háromszöge: Fülöp szeretete, az idősb Jakab hite, Tamás az értelem embere, s azután nyugalma Akinek szava mindegyiküket megsomoritotta, nyugtalanítja, teljes. Mindegyikükhöz egyaránt közel van, Jánoshoz is, és... Judáshoz is, aki elárulja őt. Mert nincs már számára sem gonosz, sem jó, élet vagy halál, szeretet vagy gyűlöletcsak Atyjának akarata: „Nem úgy, miként én akarom, hanem miként Te akarod“ Leonardo a tanítványok arcán és mozdulataiban mindent kiábrázolt, ami földi, de art is, aki ezt mondta: „én és az Atya egyek vagyunk és, már minden érzékelésen kívül van. Leonardo Krisztus-ábrázolata minden mozgásnak kezdete és középpontja, de ő maga mozdulatlan; Krisztus az örök szükségszerűség, amely önmagát felismerte az emberben, mint isteni igazságot: „... a világ nem ismert Téged, de én ismertelek Téged...“ Leonardo da Vinci így értette ezt: A nagy Szeretet, a nagy felismerés szülőltje, Krisztus mindeneket szeret, mert mindent tud.

Husvétel

Ez húsvét innepében
Ez húsvét innepében
Dicsérjük Istent szívben
Ki értünk megholt Fiát

Feltámasztotta festben
Ennek örül Föld
Tenger és az menny
vig kedvében

Minden élő állatok
Sok rendben
Fák, füvek és virágok
Ujulnak örömben

(Névtelen kéziratos verse 1555-ből)

Jézus feltámadása.

A hétnek első napján pedig reggel, amikor még sötétes vala, odaméne Mária Magdaléna a sírhoz és látá, hogy elvétetett a kő a sírról... Mária pedig künn áll vala a sírnál síva. Aming azonban siránkozék, behajol vala a sírba; és látá két angyalt fehér ruhában ülni, egyiket fejétől másikat lábtól, ahol a Jézus teste feküdt vala, és mondának azok néki: Asszony mit sírsz? Monda nékik, mertelvittek az én Uramat, és nem tudom hova tették őt. és mikor ezeket mondotta, hátrafordula és látá Jézust ott állani, és nem tudja vala, hogy Jézus az. Monda néki Jézus: Mária! Az megfordulván monda néki: Mester! — Monda néki Jézus: Ne illess engem, mert még nem mentem fel az én Atyámhoz... Mikor pedig estve vala azon a napon, a hétnek első napján... ahol egybegyűltek a tanítványok, a zsidóktól való félelem miatt, eljöv Jézus és megállá a közepén, és monda nékik: Békesség néktek! és ezt mondván megmutatá nékik a kezeit és az oldalát; örvendezének azért a tanítványok hogy látják vala az Urat... Tamás pedig egy a tizenkettő közül, nem vala övelök, amikor eljött vala Jézus... és nyolc nap mulva ismét benn valának az ő tanítványai, Tamás is ő velük. Noha az ajtó zárva vala, beméne Jézus, és megállá a közepén és monda: Békesség néktek. Azután monda Tamásnak: Hozd ide a Te újjadat, és nézd meg az én kezeimet, és hozd ide a Te kezedet és bocsásd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő. és felele Tamás, és monda néki: én Uram és én Istenem. Mondá Jézus, mivelhogy láttal engem, Tamás, hitél: boldogok, akik nem látnak és hisznek... ezek után ismét megjelentette magát Jézus a tanítványoknak a Tiberiás tengerénél... monda nekik: Jertek ebédeljtek!... Odaméne Jézus és vevé a kenyeret, és ada nékik, és hasonló képpen a halat is. Ezzel már harmadszor jelent meg Jézus tanítványainak, minekutánna feltámadt a halálból... — De van sok egyéb is, amiket Jézus cselekedett vala amilyek, ha egyenként megíratnának, azt vélem, hogy maga a világ sem foghatná be a könyveket, amilyeket írának. Amen.

János Ev. 20—21.

Engedelmisség

az Atyának, ez a Jézus Krisztus földi életútja a halálig, és... a Feltámadásig.

Ez az engedelmisség föltétlen. A mai embernek egyáltalában nem ismeretlen fogalom, sem mint sérelem, sem mint követelmény. S nem az, első renden személyes vonatkozásokban. Mennyire szeretné, ha minél többen engedelmeskednének neki föltétlenül, s persze ugyanakkor minél kevesebbeknek kellene engedelmeskednie. Nehéz küzdelem folyik az egyensúlyért, személyes is, és olyanok is, melyekről maga a küzdő nem is tud, s azokat ilyenekül fel sem ismeri. Csoda-e, ha az egyensúly sehogy sem akar létrejönni, és az ember szeretné, hogy egyenesen az Istent föltámadásnak kívánni ön-maga számára. S még azokban is így van ez sokszor, akik Isten nevét oly sokféle hangos szóval alkalmazzák, mert persze társadalmi vagy személyes vonatkozásokat Istenhez való ügynevezett kapcsolataikba is átvisszik. Mintha azt szeretnék, hogy egyenesen az Istent engedelmeskedjék nekik, mégpedig ugyancsak föltétlenül. Az embernek önsúlya ez, amely mindig felebe billent, s aligha tévedés úgy látni, hogy a mai ember a maga új-primitivitásában legfel-

jobb új szavakat talált ősi emberi önzése kifejezésére. A szenvedést még hajlandó valahogyan elviselni, s olykor persze önmaga is megnövekedni, de elvárja azt, hogy „méltó jutalomban” részesüljön érte. Minden fogalmi jártassága és rutinrozottsága mellett is nem képes végiggondolni Isten szuverenitásának jelentőségét és jelentését, amely egyenesen kizárja, mégpedig eleve kizárja a feltételeknek mégcsak gondolatát is. Hogy ez egyáltalában nem oly könnyörtelen, mint amilyennek-igazság szerint lennie kellene, azt Jézus Krisztus élő-haló-feltámadó teste bizonyítja, amely a hatalmi korlátalanságban mindjárt megjeleníti a kortálatlan Kegyelmet is. Hogy eljussan a Krisztusban a bűnnek meghaló, s Kegyelen által feltámadó föltétlen engedelmisségnek útjára, ahhoz így vagy úgy, de Krisztusban kell szenvednie, de nem mint feltételben, hanem Krisztusban, akiben a jó szenvedett a tökéletes tisztaság szenvedett, és támadott fel... éretünk.

Ebben való hitért pedig imádkozni kell, nagyon személyesen, éppen a föltétlen engedelmisséget Istennek, hogy képesek lehessünk nem látni, és hinni, és úgy látni...

Volt egy Jézus...

Szent elgondolás: volt egy Jézus
Ki Krisztus volt és lehetett
és szerette az embereket.

ő mondta: fegyvert a fegyverrel
Győzni s legyőzni nem szabad
Jézus volt, Krisztus: legigazabb

Az emberek úgy elrosszultak
Hiszen nem voltak soha jók
Most: Krisztus-hitünket csúfolók

Pedig ma is élhet. Föltámadt,
Ki Krisztus és nagyon nagy úr
De él másképpen és igazul

Járj közünk, drága Isten-ember
Tavasz van, nőnek a gazok,
S kevesek az igaz igazok

úgy látlak, ahogy kigondoltak:
Egy kicsit véres a szived
De én szivem: egészen Tied!

Ady Endre.

Mondjam el, Jézusom Neked

Ielkemben a szeretet,
mellyel érted tüzes lánggal
tüzel, lángol?
Ami édest a Világ kínál
Jézushoz képest mind silány

A Föld kincsekkel csalogat,
hoz illatos virágokat
mutat bimbót, mutat lombot,
várost, dombot
Ami édest a Föld kínál
Jézushoz képest mind silány

a Tenger korállal tele gög
azt zúgja szeretni illik őt
Gyöngyökkel bő, szíréntermő
ő a forrás...!
Ami édest a Tenger kínál
Jézushoz képest mind silány.

A pelyh Levegő így dudál
„Bennem röpdös a kis madár
Minden id ő általam él,
bennem jár-kél”
Ami édest a levegő kínál
Jézushoz képest mind silány

Setteng az ördög, s a szívet
Díszel és diccsel ejti meg
de csak csejt rejt a dicséret
Ami édest az ördög kínál
Jézushoz képest mind silány
S tedd hozzá ehhez még a lét

ezereszer ezer örömet
szívem vágyát be se
váltják el se oltják
Ami édest a minden kínál
Jézushoz képest mind silány!

(latinnyelvű magyar ének;
Babits fordítása.)

... „Vár állott; most kőhalom
Kedv s öröm röpkedtek

Halálhőrgés, siralom
Zajlik már helyettek.

S ah, szabadság nem virul
A holtak véréből
Kínzó rabság könnye hull
árvánk hő szeméből.

Szánd meg Isten a magyart,
Kif vések hányának
Nyújts feléje védőkart
Tengerén kinjának...“

(Kölcsey: Hymnus.)

Irlet Károly

1953. március 8-án agyvérzés következtében 74 éves korában hirtelen elhunyt Irlet Károly ref. lelkész, a debreceni tudományegyetem tiszteletbeli doktora, a Svájci Magyar Társaság elnöke.

Irlet Károly 35 évvel ezelőtt alapította a Svájci Magyar Társaságot, amelynek halála napjáig elnöke volt.

A magyarság egyik lelkes, őnzetlen és melegsívü barátját veszteti el benne. Talán hívebben nem is jellemezhetnők őt, mint saját elnöki jelentése szavaival, amelyeket 1952. november 29-én mondott a Svájci Magyar Társaság közgyűlésén, a szív mentalitására: „... gondolkodásunknak és tevékenységünknek legfőbb zsinórmértéke és legelőkelőbb forrása ez; ez a szivbeli gondolkozásmod az, amely minden akadályt elhárít az útból, mert vele van: az Isten; rajta keresztül vezet az út a kor szenvedéseiből és vizályaiból minden igaz emberség legmélyesgesebb vágyakozásának beteljesüléséhez, a békességhez és a szabadsághoz a népek között és népeken belül. — Eljen Magyarország.”

és Irlet lelkész csaknem négy évtizedben szolgált annak a szeretetnek, amelyből a magyarságnak éppen ezekben, a legnehezebbekben oly kevés jutott, de az akadályok növekedése csak fokozta munkakedvét és áldozatosságát. A szivbeli látásmód túl tudott látni a politikai vagy világnézeti időszerűségeken, mert nyilván tudta, hogy azok mennyire alá vannak vetve a változandóság, és mulandóság szeszélyeinek. A szivbeli közeledés a magyar gyermek felé vezető legelőszőr is, nyilván tudja, hogy magányos, árva népek gyermekei százaszorosan magányosak és árvák. De igen alaposan ismerte és megismerte hosszú évtizedek tapasztalásából: az agyon bürokratizált, lélektelen, nagyképűn-főlényeskedő, politikai és világnézeti fémjelzésű jótékonyági akciókban megnyilatkozó szivtelenséget is. Ezért is tartotta meg halála napjáig a maga szivbeli elfogulatlan fogékonyságát, talán azért is, mert éverte azt, hogy annak aki a magyarságot szereti, nagyon mélyen, nagyon is állandóan kell szeretnie. Az ő elnöki szava ezért nem lett soha frázissá, és a SMT. háromkeresztes zászlaja: Krisztus-keresztje, a Svájci Kereszt és a Vöröskereszt az ő szeretet-munkájának igaz jelképe.

Kulturális téren napról napra értékesebbé váló kincset gyűjtetett össze a Svájci Magyar Társaság Magyar Könyvtárában, s ennek jelentőségét aligha kell külön méltatni.

Irlet Károly nevét sok magyar ifjú és gyermek zárta szívébe iskolák és kollégiumok köszönték vagy köszönik szerető támogatását, és lesznek halála után is a szív Istennadta feladatainak teljesítői, s köszönhetik ezt az indítást is: Irlet atyának.

Legyen áldott az ő emlékezete!

A mieink

március magyarjai. Nekünk is, értünk is sokat mondanak ma is, olyat, ami időszerű, és olyat ami nem időszerű... mert... örökkévaló.

Emberek voltak és magyarok, és e kettő mindjárt egyet is jelent, éppen ezekben a legnagyobbakban: magyarságot és emberséget... elválaszthatatlanul.

Sokmindent tanultak, de sem emberségüket, sem magyarságukat nem tanulhatták, és nem tanulhatják senkitől. Sajátos lélekállapot ez: a Széchenyié, ki népetestén: emagát ostorozza, és gyilkos gúnnya vitriolja ömlik az idegen kézre, amely annak életére tör; s nem önvádoló emésztő fel életre-öt, de állandó s roppant-erejű önfékezése a forrongó eszmék túláradásában; a fegyvelmező akarás valóban forradalmas küzdelme ez a szellem állandó lobbánásaival; — a Kossúthé, ki nemes páthoszában oly biztosan, és oly boldogan is, folyton emelkedik: a „fejedelmi is, néppeli egy testté válásban” is, de egyetememes emberségben is, egészen a legmagasabb Kilátóig, a nagy Magányosságba, hol egyszerre s háborítatlanul emberség és magyarság tekinthet reá fölére; a néplélekből újjászülető — Petőfié, ki mindég mesés realitásokban tündökölt; mindég mindennel azonosulva, ami személyes, szép áldozat a szellem szabad világában; Jókaié, kinek örök mosolygása könnyeken megszinesedő sugár az igazak biztos győzelmének varázsos birodalmában; — Vörösmartyé az ő komor méltóságában, erőformákba ömlő látomásában, hatalmaserejű nyelv-akkordjaiban; Arany Jánosé a mindég magányosé, ki a legmélyebb, talán azért is, mert a legmélyebbre takargatja el vérző magyar szívét, hol hársányan keserű kacajjal, hol megfenség tragédiák fekete márványa mögé rejtözve, s ott vérzik el... egy gondolat... és egy életen át...

Mit kaptak ők márciustól? Melengető, érielő, perzselő vagy néppeli egy testté válásban” is, de

Március.

Március hónapra nem vagyok zavarban:
Ibolyadivat tesz a barna avarban,
Beljebb az utcákon s kijebb a treken.
Ott is friss csokrát nyitja a szerelem.

Drága, szép, vad hónap, mely még hóval csapkod
De félkézzel már a rügyek selymén kapkod,
Nyílik a kénytelen hosszú szobafogság
S édes szájjal kurjant az ifjú Szabadság.

Petőfi hónapja közibénk suhanva,
Bár lennél szabadság új tündéri anyja
Anyja szabad szónak s másnak, ami kell még
Ne csüggednének a magyar szívek s elmék.

Tóth Árpád.

JÓKAI

írásaiból:

... és mégis mozog a Föld...

Mikor Galilei ez emlékezetes volt a virtus, az volt az államböl-mondást téve, megdobbantá lábával a Földet: éppen csak ezt a kis darabját a földnek felejté el meg-rúgni, ami itt a Kárpátoktól a Dunaig kikerekítve fekszik; az egész föld megmozdult, hanem ez az egy darab állva maradt. Körülötte minden oldalon a nálánál boldogabb, akik azt gondolták, hogy ez a mély álom mégis nagyon közeli rokon a halálhoz, s megkísérték a fölébredést. Tisztesség adassék emlékeztüknek.

„Elkövetkezett az egész Európára nézve új korszakalkotó 1848 év, mely különösen Magyarországon az egész eddigi társadalmi és politikai viszonyok helyett merőben újakat teremtett. A régi rendszer ellen küzdött az új nemzedék, melynek programját képezte a történelmi nevezetességgű tizenkét pont. Bennük a jobbszabadság felszabadítása, a nemesi előjogok eltörlése, közteherviselés, sajtószabadság, jogegyenlőség követeltetett, felelős kormány és képvisleti országgyűlés mellett. Nekem adatott a sorstól a szerencse, hogy március 15-én a polgárok előtt e tizenkét pontot felolvashassam, Petőfivel együtt, ki ugyanakkor a „Talpra magyar!” költeményét elszavalta. A merész kezdeményezést teljes siker követte. A pesti pontokat magáévá tette az egész nemzet, elfogadta a pozsonyi országgyűlést, szentesítette a korona a magyar nemesség önként lemondott nemesi előjogairól, s felszabadította a jobbszabadságot, s ezáltal a közös hazaszeretet tüzeiben eggyé olvasztá az egész magyar nemzetet... Nemsokára kitört a reakció által felidézett ellenforradalom, mely a magyar nemzetet és szabadságot végpusztulással fenyegette. A magyar nemzet e szabadságharcban csodáit mutatta fel a vitézségnek és honszeretetnek, én egészen Világosig kísérttem a szabadságharc vezetőit, minden viharokon keresztül. A magyar szabadságharc leverése után a Magyarország fölött úrrá lett császári rémuralom éppen úgy halálra keresett engem is, mint a többi politikai szereplőket. A vesztőrvényszék uralma alatt nyártól tégig ott rejtöztem a Bükk erdősegei közt, s megszabadulásomat a vesztőhelytől nőmnek köszönhetem... ki Komárom várának Klapka által történt átadásakor az én nevemet is beírta a kapituláló sereg hadnagyai közé... de még azután is egy évig rejtözve kellett maradnom... megértem hát az ébredés, az újjalululás korszakát, ahol a lángeszme harcolt a kőkemény valóság ellen: „virrad, haladjunk” jelszó alatt. És az erre következett szabadságharc is magával sodort. Vezettem és vitettem benne. Végigéltem egy nemzet újjászületését, a mesés harcokat, a mámorító diadalokat, a kétségbeesett elbukást, a szivós ellenállást, a világháborító reménytelenkedést...” (Önéletrajzából)

Petőfi

naplójából:

Pest, március 17. 1848.

„... vártam a jövődöt, vártam azt a pillanatot, melyben szabadsági eszmém és érzelmeim, szívemnek ezen elkárhozott lelkei elhagyhatják a börtönt, kinszenvedésök helyét... vártam e pillanatot: nemcsak reméltem, de bizton hittem, hogy el fog jöni. Tanubizonyosságaim erre a költemények melyeket több, mint egy év óta irtam. Nem okoskodás után, de azon prófétai ihletből, mely a költőben van, világosan láttam, hogy Europa naponként közeledik egy nagyszerű, erős megrázkodáshoz. Ezt többször leirtam, még többeknek elmondtam. Senki sem hitte jövődölésemet, sokan kinevettek érte, általában ábrándos golyhónak neveztek, de azért folyvást élt bennem ama hit, s úgy voltam, mint az állatok a földindulás vagy napfogyatkozás előtt. Politikai életünket távolról néztem, vagy rá sem néztem, amiért részint egyoldalúsággal, részint bűnös egykedvűséggel vádoltak. A rövilátók, én tudtam azt, amit ők nem tudtak, és ezért szánakoztam a napi politika kurjogató hösein, s mosolyogtam a fontosságát, melyet magoknak tulajdonítottak: tudtam, hogy az ő fényes tetteik nem egyéb, mint homokra rajzolt kép, melyet a bekövetkező viharnak első lehetete elsöpör... Magamba zárkoztam, mint elzárkozik tornyába a csillagász, s a földről az égbe vettem szememet, a jelenből a jövőbe... A forradalom lángja becsapott Németországba, egyre tovább harapózott, végre Bécsset is fölgyújtotta. Bécsset!... és mi folyvást lelkesedtünk ugyan, de nem mozdultunk. Az országgyűlés igen szépeket beszélt, de a beszéd, bármilyen szép, csak beszéd és nem tett. Pesten március 14-én az ellenzéki kör gyűlést tartott, mely ősi szokás szerint eredménytelenül oszlott szét. E gyűlésben indítványoztatott, hogy a 12 pont petícioként fölnyújtassék a királynak, de az akkor virágzott táblabírói szellem Pontiusától Pilátushoz akarta vinni a dolgot, úgyhogy valamikor a huszadik században lett volna vége... Akkor este Jókai mondta el eredményét vagyis eredménytelenségét nagy keserűséggel; magam is elkeseredtem, de el nem csüggytem. Logically a forradalom legelső lépése és főkötelessége szabaddá tenni a sajtót... azt fogjuk tenni! A többit Istenre bízom...!”

A Nemzetgyűléshez

Ott álltok a teremnek küszöbén
Melyből a nemzet sorsa jön ki majd
Megálljatok, ne lépjétek be még
Hallgassátok ki intő szótatom
Egy ember szól, de milliók nevében!

Az a hon, melyet őseink szereztek
Veritékökkel s szívök vérvél
Az a hon többé nincs meg, falait
Elmorzsolák a múlt kor férgel
S az új vihar szétszórta a földelét
S lakói most az ég alatt tanyáznak
Mint a vadállat s a madár
Mit őseink egy ezredév előtt
Tevének, azt kell tenni most tinéktek
Bármily erővel, bármily áldozattal
Bár mind egy szálíg elvesztek belé
Hazát kell néktek is teremteni!

Egy új hazát, mely szebb a réginél
és boldogabb is, kell akarnotok
Egy új hazát, ahol ne légyenek
Kiváltságok kevély nagy tornyai
Sötét barlangok, denevértanyák
Egy új hazát, hol minden szögletig
Eljusson a nap s tiszta levegő
Hogy minden ember lásson s ép legyen

Nem mondom én: a régi épületnek
Dobjátok félre mindenik követ
De nézzetek meg minden darabot, mit
Alapnak vesztek, s amely porhatag már
Vessétek azt el kérelhetetlenül
Bármily szent emlék van csatolva hozzá

Mert jaj a háznak, mely alapba gyöngé
Mert fáradaatok akkor hasztalan lesz
Egy perc jöhet s az épület ledől
S rossz gazda, aki mindég újra épít,
S ma vagy holnap, de végre tönkre jut.

Akit nem égő honfiérzelem
és tiszta szándék vezetett ide,
Kit a hiúság vagy silány önérdek
Csábít e helyre, az szentségtelen
Lábbal ne lépjen e szentelt küsz öbre...

Ti, kik szívből bálványistenek
Ki nem szoriták az igaz, nagy Istent
Kiknek szívében a honszeretet
Mint szentegyházi oltárlámpa ég
Eredjétek be és munkáljatok....

Petőfi Sándor

„Az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátóságait, mint ereklyét megőrizni a szep-
löetlen minémiségében kifejtetni, nemesíteni erőit, erényeit, s így egészen új, eddig nem ismert alakokban kiképezve, végcéljához, az emberiség feldicsőítéséhez vezetni, kérdem, lehet-e ennél minden kesertül tisztább érzés; s ha csak mint hangya ily megdicsőítéshez egy paránnyal is járulhatni, van-e ennél emberek, közt, kiktől lelki örömeik el nem zárják, édesb osztályrészt.“
(Széchenyi István)

Magyar Miniatür

Irok haza...

O, ezek az új magyar bélyegek!

Illesztgetem gondolatlanul

Egy más mellé —

s egyszer megdöbbenek:

Széchenyi és Kossúth

Néznek itt merőn farkasszem

örökkévalóság magyar egébe

Feltornyosult két óriási Hegy

Ugye, kibékültök e kis levélen?

Mert ez a levél...

Mert ez a levél haza — Clujba —

megy.

Reményik Sándor.

„... Mindenható egység Istene
Ki összetartod a világokat
Engedd, hogy bármi sorsnak ellene
Vezessen egy nemes, s nagy gondolat
Hogy nemzetünknek mindenik nyomára
Ragyogjon emberméltóság sugára.“
(Vörösmarty: Hymnus)

Kossúth irja:

Széchenyinek.

„... Engedjen a gróf kérelmemnek, hogy ne akarja útját állani a szívből fakadó szótatoknak, miknek végíránya: minél többekben felbresztteni minél többekben ébren tartani a meleg honszerelmet, és a magasztos lelkesedést, mely őt ösztönzé oly nemesen futni meg a nemes pályát.

E honszeretet azonban gróf Széchenyinél henye sopánkodásban nem párologott el. Ujjait a kornak üterére tevés és megértette lükte-téseit, és ezért egyenesen ezért tartom én őt legnagyobb magyarnak mert nem ismerek senkit történelmében, kiről el ne mondhatnók, hogy százados hatásra számított lépései sem korán, sem későn nem érkeztek. Ki korán jö, izoláltan áll, s az egyedülálló lépteit maradandó hatás nem követheti. Korát senki se előzze meg. Aki későn jö, fényes nappal gyűjt gyertyavilágot, s még halált adhatunk, ha működése csak haszontalan. Gróf Széchenyit a kor szükségének hatalma alkalmas percben ragadta meg, ő korának nyelv-vévé lön: ő a nemzet jobbja gondolatának szavakat adott, és hatásának titka itt fekszik. Ha kész anyagot, kész fogékonyságot nem talál vala nemzetében, bizonyosan beteljesedett volna rajta, mit mostani munkájáról jóslani merek: Ha majd elvégzi, csodálkozni fog, hogy őket semmiről sem győzte meg. Ezeknek valóságát tagadni alig lehet; s ha nem hibáztam e felfogásban, kettő van, mi belőle következik. Egyik az, hogy aki korának óramutatója, az korának nem Prometheusa, tán inkább őt teremté a kor, mintsem ő a kort; dajkája lehetett a jövődönnek, kapocs a tegnapi és a holnap között; de ha úgy gondolkozok, hogy az óramutató teremté az időt, mindég annyi időnek kell lenni, mennyit ő mutat, holott épp azért, mivel az idő örökké halad, az óramutatónak előbb vagy utóbb okvetlenül elkésnie kell-aki így gondolkozik, éppen azon szempontot veszíti al, amely hatását föltételezé kombinációjából természetesen kiforgatják, a hazai mozgony haladását természetesen hátról nézi, (honnaz az ember poros úton bizony csak port lát s a por miatt magát nem a haladót; és midőn mindezt önként megvallja, egyszersmind vallomást teszen arról is, hogy időmutatás helyett a teremtés vagy gondviselés szerepét igényelven, idegen térre jutott, melyen alkalmasint nem oly biztos mutató, mint egykor volt. — Fogalmam másik következménye az, hogy ha e nemzet sír szélén dermedező, beteges, aggótt vén test volt volna, midőn fölébe mennydörgött Széchenyi: okvetlenül vagy meghalt, vagy legalább a mennydörgés minden siker nélkül hangzott volna el; más szóval a Hitel írójának föllépte vagy kárt okoz vagy legalább haszontalan marad, s mivel nem maradt haszontalan és mivel hatás bámulatos volt, önként következik, hogy nem beteg, nyavalgós vagy gyenge lábadozó nemzetnek vagyunk tagjai, hanem egy ép, erős fiatalnak, mely bizonyosan nemcsak sokat megbírt, mi a betegnek ártalmara lehetne, de sőt életerejének fenntartására sokat megkíván, mit a lábadozó nem bírna meg...“

1849

„Hadnagy uram, hadnagy uram!“
„Mibajod van édes fiam?“
„Piros vér foly a mentére“
„Ne bánzd, csak az orrom vére“

„Hadnagy Uram, hadnagy uram!
El ne essék itt az útban.“
„Belebotlám egy nagy kőbe;
Szegezz szuronyt s csak előre“

Megy a honvéd áll a hadnagy
Mély sebében összeroskad.
„Hadnagy uram, hadnagy uram!“
„Csak előre, édes fiam!“

Gyulai Pál.

Magányban

Irta: Arany János

Az óra lüktet lassú percegéssel,
Kimérve a megmérhetetlen időt
Ébren a honfigond virrasztva
mécset
homlóka összébb gyűjti a redőt.

Vajudni meddig tart még e világ-
nak?
Sors! óramüved oly irtóztató
Hallom kerekid, amint egybevág-
nak:
De nincs azokhoz számlap, mutató.

Jön, jön, egy istenkéz sem tartja
vissza
Mint mélybeindult szikla görgeteg
élet, halál? átok vagy áldas lesz?
— Ah,
ki mondja meg! ki élő mondja
meg!

Vár tétován a nép, remegve
bölcsé...
Vakon előtte kétség és homály
Idő! szakadna bár méhed gyüm-
ölcsé...
Ne még, ne még — az Istenért
megállj.

Oh, mert tovább e kétség tür-
hetetlen
A kockarázáskinját ézenünk:
De nyujtanók a perct, míg vetellen
A szörnyű csont, ha rajta mind-
enünk.

Egy lépés a gomolygó végtelenbe,
Holott örvényzik a lét, a halál:
és mi fogódzunk a hitvány jelenbe
Tarts még egy kissé, gyöngé szal-
maszál!

Még egy kevéssé... De mely kis-
hítőség!
El, el! ne lássam e dült arcokat!
ész, egybefortt vágy, tiszta honfi
hűség,
Bátorságot mindez nekünk nem
ad?

Megvert reménnyel induljunk
csatába?
Hitben feladjuk már a diadalt?
Nem, dem! Szívünk egy vértanú
imába
Megedzve, kezdjük a győzelmi
dalt!

Az nem lehet, hogy milliók fohászra
örökké visszamálljon rólad, ég!
és annyi vér — a szabadság ko-
vásza —
Posvány maradjon, hol előnteték,

Támadni kell mindég nagyobb
körökben,
életnek ott, hol a mártir tetem
magát kiforrja csendes földi rög-
ben
Légy hű, s bízzál jövődbe, nem-
zetem.

Nem mindég ember, aki sorsot
intéz
Gyakran a bölcs is eszköz, pusztá
báb
S midőn lefáradt az erőtelen kéz,
A végzet tengelye harsog tovább

Csüggedve olykor hagyja lomha
gépül
Magát sodorni az ember fia
De majd, ha eszmél s öntudatra
épül,
Feltűnik egy magasb hármónia.

és vissza nem foly az időnek árja
Előre duzzad, feltarthatatlanul
Csak szélein marad vesztég
hínárja
S partján a holtviz hátrakanyarul

Bizvást mi benn vagyunk a fősor-
dóban
Veszhet közülünk még talán nem
egy
De szállva im elsők közt a sorban
Vásznunk dagad, hajónk előre
megy.

„özv. Müller Dosa Lili (Berlin-
Wilmersdorf, Südstorkorso 57. a.)
keresi n. férje Dr. Müller Hermann
szkv. őrnagy halála alkalmával
(1945. június 14-én Burghausen a
Salsach, Bayern) jelen volt követ-
kező lelkészeket: Kovács László
m. kir. táb. főlelkész, Dr. Nádasdy
Gábor m. kir. táb. főlelkész, Mu-
rányi Árpád t. táb. lelkész. Kérem
mindazokat, akik a felsoroltak kö-
zül valamelyik lakcímét ismerik,
azt a keresővel közölni szivesked-
jenek.“

